

Raad voor Rechtsbijstand
T.a.v. Jo Alberts
Postbus 24080
3502 MB Utrecht

Geachte heer Alberts,

Namens de VAJN vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Bij invoering van de Algemene Asielprocedure, het project PIVA, is door alle ketenpartners en in het bijzonder door uw Raad en de advocatuur, uitgebreid nagedacht over de vraag hoe enerzijds continuïteit in de rechtshulp en anderzijds tijdige toegang tot rechtshulp kon worden geboden. Daaruit is destijds het distributiesysteem voortgekomen. Van asielzoekers kon immers niet worden verwacht dat zij in de 6 dagen ‘rust en voorbereiding’ ook nog zelf een advocaat zouden kunnen vinden.

De werkelijkheid is inmiddels anders. De rust en voorbereidingstermijn is opgelopen tot 6 maanden en soms nog langer. Asielzoekers blijven in deze periode verstoken van een advocaat en kunnen zich zonder advocaat nog niet adequaat voorbereiden op de asielprocedure noch opkomen tegen de lange wachttijden.

Vele asielzoekers zijn hierom zelfstandig naar advocaten gaan zoeken die bereid zijn hen bij te staan. Advocaten hebben de problemen waar asielzoekers mee worden geconfronteerd tijdens het lange wachten onderkend en zijn in het belang van de asielzoeker bijstand gaan verlenen zonder dat er (al) een toevoeging is afgegeven. Zo is er een nieuwe realiteit ontstaan als gevolg van gewijzigde omstandigheden.

“De legitimiteit van de uitvoering van de Wet op de rechtsbijstand vraagt van de Raad continue analyse, ‘samen leren’ en het vermogen zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden”, zo staat er op uw website. Ook is te lezen dat de Raad maatwerk biedt waar nodig en continu werkt aan verbetering van zijn dienstverlening door intensief samen te werken met zijn directe partners: advocatuur, mediators en het Juridisch Loket.

Desondanks wordt de asieladvocatuur de afgelopen periode geconfronteerd met een aantal voldongen feiten die goede rechtshulp aan asielzoekers bemoeilijken of belemmeren zonder dat sprake is geweest van intensieve samenwerking met de asieladvocatuur.

Zo zijn er door de Raad maatregelen getroffen in reactie op de ‘video-gehoren’ met als gevolg dat advocaten verplicht werden in corona tijd naar een Aanmeldcentrum te reizen om vanuit daar via DJI-laptops een (SKYPE) video verbinding te leggen met cliënten. De noodzaak van het leggen van een videoverbinding vanaf het AC, op een DJI-laptop, is nog steeds niet overtuigend onderbouwd. Volgens de IND is het ook mogelijk vanaf andere locaties in te bellen, zoals ook de tolken doen. Bij de advocatuur heeft uw maatregel en het gebrek aan overleg en flexibiliteit geleid tot onbegrip.

Ook bestaat onbegrip over de nieuwe werkwijze bij het inplannen van zaken, waarbij advocaten zonder nader overleg en heel kort van te voren wordt verteld dat zij op een bepaald tijdstip op een bepaalde locatie moeten verschijnen. Hoewel deze werkwijze mede een gevolg is van de nieuwe werkwijze van de IND, wordt niet begrepen waarom De Raad niet in overleg is getreden met de advocatuur om tot een werkbaar tegenvoorstel te komen.

Het wordt advocaten door de nieuwe werkwijze nu onmogelijk gemaakt hun agenda zo in te richten dat zij al hun cliënten in de asielprocedure kunnen bijstaan. Dit ontnemt de asielzoeker de mogelijkheid gebruik te maken van het recht op vrije advocaatkeuze en van de vertrouwensrelatie die de asielzoeker al heeft opgebouwd met de voorkeursadvocaat.

De druppel die de emmer bij veel leden van de VAJN deed overlopen, is de maatregel die uw Raad bekend maakte met betrekking tot het niet faciliteren van asieladvocaten met meer dan 20 voorkeursmachtigingen.

Veel van onze leden hebben meer dan 20 voorkeursmachtigingen en zoals in de aanvang van deze brief geschetst is dit een gevolg van veel te lange wachttijden bij de IND.

Het probleem en de oplossing worden door de Raad uitsluitend neergelegd bij de asielzoeker en de asieladvocatuur. De advocaat moet 'agenda technische' problemen zelf maar oplossen, en anders zijn zaak 'teruggeven' aan de Raad.

Hiermee schaadt de Raad een goede relatie tussen asieladvocaat en asielzoeker nu een asieladvocaat ertoe wordt aangezet een opgebouwde vertrouwensrelatie te beëindigen zodra sprake is van meer dan 20 voorkeurszaken.

Nog essentiëler is dat hiermee het recht van de asielzoeker op vrije advocaatkeuze wordt geschonden.

Het is het bestuur van de VAJN bekend dat er een aantal advocaten is met meer dan 100 voorkeursmachtigingen. Hoewel ook in die gevallen het recht op vrije advocaatkeuze van de asielzoeker voorop hoort te worden gesteld, is denkbaar dat dit een onmogelijke situatie oplevert voor de Raad bij het inplannen van zaken en maatwerk door de Raad niet meer geleverd kan worden.

Hierover had in overleg getreden kunnen worden, als eerste met de desbetreffende advocaten als ook met de VAJN zodat door middel van intensieve samenwerking een passende oplossing kan worden gezocht die recht doet aan onze gemeenschappelijke primaire taakstelling om burgers toegang tot goede en betaalbare juridische dienstverlening te bieden.

De door u getroffen maatregel werpt helaas juist een belemmering op aan asielzoekers om toegang te krijgen tot de juridische dienstverlening van hun keuze.

Ook roept de maatregel veel vragen op die mede als gevolg van een gebrek aan overleg en samenwerking tot nu onbeantwoord zijn.

Zo is onduidelijk op welke wijze wordt vastgesteld of sprake is van meer dan 20 voorkeursmachtigingen: worden voorkeursmachtigingen van een gezin met meerderjarige kinderen bij elkaar opgeteld, hoe verloopt dit bij echtparen, en wordt het aantal voorkeursmachtigingen per jaar of op andere wijze vastgesteld?

Hoe en op welk moment wordt een advocaat geïnformeerd dat zijn of haar zaken niet meer door de Raad worden gefaciliteerd en kan hiertegen worden opgekomen?

Hoe wordt omgegaan met de eerste 20 zaken als iemand meer dan 20 voorkeursmachtigingen heeft? Of wordt aan deze advocaten helemaal geen toegang meer verleend tot de aanmeldcentra, en zo ja, op welke juridische grond?

En hoe kunnen de dossiers en advocaten nog worden getoetst en beoordeeld door het CIT als zij niet meer op het rooster staan en niet meer op de aanmeldcentra komen?

Worden nog wel zaken gedistribueerd aan advocaten met 19 voorkeursmachtigingen? En delen die dan in gelijke zin mee in het distributie systeem, en op welke wijze vervalt dit dan bij de 20ste zaak?

De TaskForce wil in de periode tot 1 januari 2021 10.000 tot 14.000 zaken 'afhandelen'. Dat zijn veel meer dan 20 zaken per ingeschreven asieladvocaat. Ondertussen loopt ook het beslisproces op 'nieuwe aanvragen' door. Op welke wijze worden de zaken >20 verdeeld? En op welke basis is door de Raad de grens gelegd bij 20 voorkeurszaken?

Wij verzoeken de Raad met klem om op zeer korte termijn alsnog met de VAJN hierover in overleg te treden in de hoop dat asieladvocatuur en de Raad elkaar weer als directe partners kunnen gaan zien en niet als partijen met tegengestelde belangen.

Het bestuur van de VAJN zal in de aankomende week contact met u opnemen voor het plannen van een overleg.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de VAJN

Maartje Terpstra

